

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

ПАМ'ЯТЬ І ЛІТЕРАТУРНІ РЕФЛЕКСІЇ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Австрійська бібліотека та кафедра практики німецької мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка за підтримки Австрійського культурного форуму в Києві та філії Австрійської служби академічних обмінів у Львові успішно провели чимало науково-культурних заходів, присвячених подіям Першої світової війни та їхньому віддзеркаленню у художній і науково-публіцистичній літературі, історії та мистецтві.

6 – 9 квітня 2014 року відбулася чергова Міжнародна наукова конференція **“Галичина періоду Першої світової війни в літературі, мистецтві та історії”**. За влучним висловлюванням ректора проф. Надії Скотної, вона стала “знаковою подією у житті університету та продовженням доброї традиції у народній дипломатії між Україною та Австрією”. Для реалізації насиченої програми конференції були запрошені понад два десятки українських та австрійських дипломатів, науковців і фахівців. Загалом у програмі цього академічного і культурного форуму взяли участь понад 50 учасників – філологів, істориків, вчителів німецької мови міста і району, студентів-германістів.

Австрійсько-українська зустріч розпочалася *урочистим засіданням Вченої ради університету* з нагоди присвоєння звання “Почесний доктор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка” професору Віденського університету, відомому в європейських наукових колах славісту і перекладачу доктору Алоісу Волдану. У своїй промові на честь австрійського гостя проф. Володимир Кемінь наголосив на особливих заслугах Почесного доктора у розвитку науково-педагогічної та культурної співпраці між Австрією та Україною загалом, і нашим університетом зокрема. Професор А. Волдан став частинкою академічного і культурного життя Дрогобиччини, що триває вже понад 10 років.

У вітальному слові директора Австрійського культурного форуму в Києві доктора Якуба Форст-Батталі та аташе з питань науки й освіти Австрійського посольства маг. Андреаса Веннінгера виразно прозвучала висока оцінка нашого університету, його устремління до євроінтеграції та роль Австрійської бібліотеки як важливого посередника культурно-освітніх і наукових контактів Австрії й України.

Важливим пунктом програми українсько-австрійської співпраці стала *наукова конференція* “Галичина періоду Першої світової війни в літературі, мистецтві та історії”, у рамках якої референти виступили з такими доповідями: “Галичина у Першій світовій війні: політичні, військові і культурні аспекти” (д-р Якуб Форст-Батталья, директор Австрійського культурного форуму в Києві), “Від «великих днів» до катастрофи – Перша світова війна у польській та українській літературі” (проф. Алоіс Волдан, Віденський університет), “Українські письменники Буковини в час Першої світової війни” (проф. Петро Рихло, Чернівецький національний університет), “Культурно-освітня діяльність української інтелігенції в період Першої світової війни” (проф. Юрій Кишакевич, ДДПУ ім. Івана Франка), “Українські долі в австрійському таборі для інтернованих Таллергоф (1914-1917)” (доц. Василь Лопушанський, ДДПУ ім. Івана Франка), “Галицький мультикультуралізм через призму Першої світової війни” (проф. Володимир Кемінь, ДДПУ ім. Івана Франка), “Галичина періоду Першої світової війни і генерування української національної ідеї: художньо-літературний вимір” (проф. Петро Іванишин, ДДПУ ім. Івана Франка), “Риторичне у Франкових твердженнях стосовно “голосів миру” (проф. Микола Зимомря, ДДПУ ім. Івана Франка), “Осмилення геополітичної і цивілізаційної ролі Галичини у творчості українських політологів та істориків початку ХХ ст.”

(доц. Олег Баган, ДДПУ ім. Івана Франка), “Феномен галицьких впливів у дзеркалі української військової термінології початку ХХ ст.” (проф. Ярослав Яремко, ДДПУ ім. Івана Франка), “Перша світова війна на Дрогобиччині (за документами родинних архівів Дрогобича і Борислава)” (проф. Леонід Тимошенко, ДДПУ ім. Івана Франка), “З окопів Першої світової війни: секретні матеріали російського управління начальника дрогобицького повіту та невідомі спогади дрогобичан (1914 – 1915 рр.)” (доц. Богдан Лазорак, ДДПУ ім. Івана Франка), “Мак і пам'ять” Пауля Целана: образи та концепти” (проф. Іван Зимомря, Ужгородський національний університет), “Перша світова війна у контексті літературної творчості Германа Блюментала: за мотивами збірки оповідань “Галичина. Вал на Сході” (Ганна Кемінь, ДДПУ ім. Івана Франка), “Відень як екстериторіальний центр української літератури і культури до і під час Першої світової війни” (доц. Ярослав Лопушанський, ДДПУ ім. Івана Франка). Із кожної доповіді учасники форуму почерпнули знання зі спільної українсько-австрійської історії, окремі факти з якої прозвучали вперше і вкотре підкреслили важливість геополітичного і культурного ландшафту Галичини в контексті Першої світової війни.

На завершення програми конференції відбувся *круглий стіл та демонстрація документального німецькомовного фільму* “Перша світова війна” зі вступним словом і коментарями маг. Олександра Околовича за участю референтів, учасників наукового форуму і студентської молоді.

Наукова конференція була доповнена цікавою *культурною програмою*. Батьківщина Івана Франка – с. Нагуєвичі і м. Дрогобич, українська “Пенсільванія” на зламі ХІХ – ХХ століть – м. Борислав, Броницький ліс – єврейська трагедія ХХ століття – кожен із учасників мав можливість співпережити і засвоїти бодай частку багатогранної культурної історичної спадщини нашого краю. Все побачене і почуте, особливо розповіді пана Альфреда Шраєра у Броницькому лісі, запали глибоко в душі наших гостей і справили на них незабутнє враження.

Упродовж тижня діяли також *виставка наукових публікацій* “Перша світова війна та кінець Габсбурзької монархії” і *творчих робіт* студентів педагогічного факультету, організована кафедрою культурології та українознавства.

Як продовження вже згаданих вище заходів 20 – 23 листопада 2014 року відбулася студентська наукова конференція *“Перша світова війна в австрійській літературі”*, і у творчості Берти фон Зуттнер зокрема. Науковий форум об'єднав студентів з різних куточків України, зокрема з Києва, Чернівців, Харкова, Львова та Дрогобича. Проведення таких конференцій, безумовно, надихає молодь, надає нового імпульсу її науковим пошукам, створює можливості для критичної оцінки своєї роботи та її вдосконалення.

З вітальним словом до учасників звернулися директор Інституту іноземних мов проф. Володимир Кемінь, завідувач кафедри практики німецької мови доц. Василь Лопушанський та керівник Австрійської бібліотеки м. Дрогобича доц. Ярослав Лопушанський, які наголосили на актуальності і важливості обговорюваних проблем, позаяк проблеми війни і миру завжди і скрізь, а сьогодні і в нашій країні зокрема, залишаються найзлободеннішим явищем суспільно-історичного розвитку.

Під час конференції прозвучали доповіді студентів Київського національного лінгвістичного університету (“*Karl Kraus' publizistischer und literarischer Kampf gegen den Ersten Weltkrieg*” В. Сапеги, “*Krieg und Frieden in „Im Westen nichts Neues“ von Erich Maria Remarque und „In Stahlgewittern“ von Ernst Jünger: typologische Parallele*” А. Кругляк), Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича (“*Ein fast vergessener österreichischer Pazifist Alfred Hermann Fried*” М. Кулика та Р. Бовгирі), Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (“*Größe des Unheils in fassbaren Dimensionen – Pazifismus Alfred Polgars in Zeiten des Ersten Weltkriegs*” Н. Стецишина, “*Jeder hat seinen Geist des Bösen und der Verneinung – Stefan Zweig und der Erste Weltkrieg*” А. Гутневої), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (“*Bertha von Suttners literarische und öffentliche Tätigkeit im Friedenskampf*” У. Мороз, “*Frieden und Krieg im Bertha von Suttners Roman „Die Waffen nieder!“*” І. Ошуст, “*Georg Trakls Kriegererlebnisse in Galizien während des Ersten Weltkrieges*” М. Тропак, “*Literarische Reflexion über den Ersten Weltkrieg im Werk von Erich Maria Remarque*” Н. Мачишин), які фахово і компетентно

Урочисте засідання Вченої ради ДДПУ імені Івана Франка з нагоди вручення диплому «Почесний доктор» професору Інституту славістики Віденського університету Алоісу Волдану

Пленарне засідання конференції «Галичина періоду Першої світової війни в літературі, мистецтві та історії». Зл. на пр.: керівник Австрійської бібліотеки доц. Ярослав Лопушанський, директор Австрійського культурного форуму в Києві д-р Якуб Форст-Батталья, проф. Алоіс Волдан (Віденський університет)

Учасники студентської наукової конференції «Перша світова війна в австрійській літературі» (фото на згадку в Австрійській бібліотеці)

Студенти ЛНУ імені Івана Франка презентують двомовну німецько-українську антологію перекладів художньої літератури українських і німецькомовних авторів про події війни в Галичині під назвою «Галичина. З Великої війни».

Учасники студентської наукової конференції «Перша світова війна в австрійській літературі» на батьківщині Івана Франка

висвітлювали проблеми пацифізму, війни і миру у творах відомих австрійських письменників – Ш. Цвайга (1881 – 1942), Г. Тракля (1887 – 1914), Й. Рота (1894 – 1939), К. Крауза (1874 – 1936) та ін. Частина рефератів була присвячена аналізу громадсько-політичної і художньої діяльності відомої австрійської пацифістки, лауреата Нобелівської премії Берти фон Зуттнер (1843 – 1914), а також її однодумців і послідовників Альфреда Польгару (1873 – 1955) та Альфреда Германа Фріда (1864 – 1921).

Берта фон Зуттнер у своєму відомому романі “Геть зброю!” намагалася поширити серед народних мас ідею можливості вічного миру, бажання і готовність йти на поступки заради уникнення такого лиха, як війна. “Війна – це не перемога одних та поразка інших, а занепад для всіх”, – переконливо стверджувала письменниця.

Окрему нішу зайняли на конференції доповіді про літературну рефлексію Першої світової війни у творчості відомих німецьких авторів Еріха Марії Ремарка (1898 – 1970), Ернста Юнгера (1895 – 1998), Леонгарда Франка (1881 – 1961) та ін.

Усі реферати з обговорюваних проблем (виголошені, до речі, бездоганною німецькою мовою) викликали жваве зацікавлення учасників конференції. Надзвичайно приємно вразила слухачів презентація двомовної німецько-української антології перекладів художньої літератури українських і німецькомовних авторів про події війни у Галичині під назвою “Галичина. З Великої війни” студентами Львівського національного університету імені Івана Франка – І. Гринюк, В. Левицькою, Н. Кваснюк та У. Башук під керівництвом асистента кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Олени Пилипчук.

Конференція не обмежилася лише виступами та дискусіями. Її учасників чекала не менш цікава та насичена культурна програма, зокрема поїздка на батьківщину великого Каменяра Івана Франка, в село Нагуєвичі, відвідини меморіального музею Івана Франка та батьківської садиби письменника. Учасники конференції мали змогу побувати у “Галицькій Пенсильванії” – місті Бориславі, а відтак у мальовничій Східниці, здійснити прогулянку старовинними вуличками Львова та насолодитися філіжанкою запашної львівської кави.

Піднесений настрій учасників, позитивні емоції та схвальні відгуки стосовно змісту, організації й атмосфери заходу свідчать про те, що ця конференція стала міцним підмурівком для подальшого обміну думками і досвідом, розвитку майбутньої співпраці молодих фахівців – знавців історичного минулого і сучасності, багатогранної спадщини представників різних національних культур і літератур Європи.

За організаційну і фінансову підтримку проведення важливих наукових конференцій висловлюю особливу вдячність директору Австрійського культурного форуму в Києві доктору Якубу Форст-Батталі, аташе з питань освіти та науки Посольства Республіки Австрія в Україні, керівнику Львівської філії Австрійської служби академічних обмінів маг. Андреасу Веннінгеру, ректорату Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а також співробітникам Центру країн Західної Європи (Н. Дашко, І. Ошуст, О. Околовичу та Г. Яджак, які доклали максимум зусиль для підготовки і реалізації цих проектів.

Такі культурні заходи, що проходять на високому організаційному, дипломатичному і науково-пізнавальному рівні, завершую зазвичай відомими словами австрійського імператора Франца Йозефа I.: „*Es war sehr schön, es hat mich sehr gefreut!*“

У контексті активної і плідної співпраці Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка з австрійськими науковими, культурно-освітніми і дипломатичними установами хотів би при цій нагоді запросити усіх читачів журналу і зацікавлених осіб до участі в **IV Днях австрійської культури у Дрогобичі**, які пройдуть **27 вересня – 3 жовтня 2015 р.** Програму та інформацію щодо участі в цьому науково-культурному форумі можна довідатися в соціальній мережі Facebook на сторінці Австрійської бібліотеки в Дрогобичі (Österreich-Bibliothek Drohobytch).

доц. Ярослав Лопушанський
керівник Австрійської бібліотеки